

อาหารสมอง

• **วรากรณ์ สามโกเศศ**
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

เกรด 2.00 ของ กยศ. กับ Moral Hazard

บางครั้งความตั้งใจดีก็ไม่เป็นผล
ตั้งใจหากแต่เป็นไปในทางตรงข้าม
ด้วยซ้ำ เช่น “พ่อแม่รังแกฉัน”
(เลี้ยงดูลูกตั้งไข่ในหินจนพึ่งตนเองไม่ได้) รถมอเตอร์
ประกันภัยชนิดครอบคลุมทุกอย่างทำให้ ขับรถ
อย่างสุ่มเสี่ยง ให้เงินช่วยเหลือแรงงานยามว่างงาน
จนสบายไม่คิดจะทำงาน ฯลฯ ตัวอย่างหนึ่ง
ที่คาดว่าจะเกิดผลในลักษณะเดียวกันก็คือ
เงื่อนไขของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
(กยศ.) ที่ประกาศออกมาก็เมื่อไม่นานมานี้

เศรษฐศาสตร์มีคำศัพท์เฉพาะกรณีข้างต้น
โดยเรียกว่า Moral Hazard (อันตรายอันเกิด
จากศีลธรรม) ขอขยายความด้วยตัวอย่างเรื่อง
วินัยเด็ก เราเคยเห็นพ่อแม่บางคนเลี้ยงลูกตอน
เป็นเด็กอย่างสบายๆ กลัวลูกลำบาก **ปล่อยให้**
ตื่นสาย อยากรทำอะไรก็ปล่อยให้ทำตามใจ
ดังนั้น จึงเติบโตมาอย่างที่เราเรียกว่า **ขาดวินัย**
เราพอมองเห็นชะตากรรมของเด็กเหล่านี้
ตอนเป็นผู้ใหญ่ได้ว่าจะเป็นอย่างไร

ในทางตรงกันข้ามหากยอมให้ลูกลำบากบ้าง
ต้องฝึกใจตนเองใน 10 ปีแรกของชีวิต เขาก็จะ
สบายไปตลอดชีวิตที่เหลือ แต่ถ้าสบายอย่างไร
วินัยตอนต้นชีวิตแล้วก็จะลำบากไปตลอดชีวิต

Moral Hazard เกิดขึ้นในกรณีของ
กยศ. เมื่อมีประกาศออกมกเมื่อกลางเดือน
พฤศจิกายนปีที่ผ่านมาจะทำให้กู้ยืมแต่ละช่วงวง
เงินให้กู้ยืมโดยผู้กู้ยืมทั้งระดับมัธยมปลาย
และนักศึกษามหาวิทยาลัยต้องมีคะแนนเฉลี่ย
สะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จึงจะกู้ได้ หลักเกณฑ์นี้ใช้
กับผู้กู้ยืมรายใหม่และผู้กู้ยืมรายเก่าด้วยเพื่อ
เป็นการ **‘คัดกรองผู้กู้ยืม’** ให้ได้คนมีคุณภาพ
สูงขึ้น การเลิกเรียนกลางคันจะได้ลดลง หนี้เสีย
จะได้อลดลง อีกทั้งเข้าใจว่ามุ่งบีบให้ผู้กู้ยืมตั้งใจ
เรียนเพื่อจะได้เรียนจบอย่างมีคุณภาพ

นอกจากนี้สถาบันการศึกษาจะได้ยก
มาตรฐานตนเองให้สูงขึ้นด้วยเมื่อเด็กตั้งใจเรียน
และมีคะแนนเฉลี่ยสูง

ก่อนที่จะชี้ให้เห็นว่ากรณีนี้เป็น Moral
Hazard และจะเกิดปัญหาขึ้นอย่างไร
ขอเท้าความเรื่องราวของ กยศ. สักเล็กน้อย
กยศ. เป็น **ไอเดียของคุณธารินทร์**
นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
โดยประกาศเป็นกฎหมายในช่วงรัฐบาลนาย**ทศพร**
ชวณ หลีกภัย แต่เริ่มมีการใช้กันในสมัย**นายทศพร**
บรรหาร ศิลปอาชา ใน พ.ศ. 2542 ความตั้งใจ
ก็คือต้องการช่วยให้เด็กนักเรียนมัธยมปลายและ
นักศึกษามหาวิทยาลัยที่ขาดทุนทรัพย์ได้มีโอกาส
ศึกษาในระดับสูงขึ้น ผลปรากฏว่า กยศ. ได้รับความ
นิยมมาก แต่**ปัญหาหนึ่งก็คือหนี้เสีย**

สรุปเงื่อนไขการกู้ยืมก็คือครอบครัวต้องมี
รายได้ไม่เกินปีละ 200,000 บาท สามารถกู้ยืม
ได้ทั้งค่าเล่าเรียน (สูงสุด 50,000 ถึง 70,000 บาท
ต่อปีแล้วแต่สาขา) และค่าใช้จ่ายส่วนตัว
(เดือนละ 2,200 บาท) หรือกู้ยืมอย่างใดอย่างหนึ่ง
แต่ละสถาบันการศึกษาจะได้รับการจัดสรร
จำนวนทุนกู้ยืมในแต่ละปี

อัตราดอกเบี้ยกู้ยืมร้อยละ 1.5 ผ่อนได้สูงสุด
15 ปี มีระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้
เสมือนได้เปล่า ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นประโยชน์แก่
ครอบครัวที่ขาดทุนทรัพย์ อย่างไรก็ตาม **ผู้กู้ยืมต้อง**
ขอกู้ยืมใหม่ทุกปี (กู้ยืมเลื่อนชั้นปี)

ตรงจุดนี้แหละที่เป็นปัญหา กล่าวคือ
กยศ. ประกาศเงื่อนไขให้มีผลทันทีว่าผู้กู้ยืม
ต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 2.0 จึงจะ
กู้ยืมใหม่ได้ ไม่ว่าจะตอนที่ได้กู้ยืมแล้วและกำลัง
เรียนชั้นมัธยมปลายปีที่ 4 ขึ้น 5 หรือเรียน
มหาวิทยาลัยปีที่ 1 ขึ้นปี 2 หรือขึ้นปีใด หรือผู้
ใหม่เยี่ยมก็ตาม

ผลที่เกิดขึ้นมีหลายประการจนทำให้เกิดการ
วิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางและเกิดการ
เคลื่อนไหวไม่พอใจในหมู่นักเรียนและนักศึกษ
จนที่ประชุมอธิการบดี (สมาคมอธิการบดีของ
มหาวิทยาลัยของรัฐ) และ สสอท. (สมาคมสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย) ได้ยื่นหนังสือ
ต่อ กยศ. ขอให้ทบทวนเงื่อนไขที่ ‘หวังดี’ นี้

ผู้เขียนเห็นว่า
เงื่อนไขจะมีได้ช่วย
‘คัดกรองผู้กู้ยืม’
ได้ดีขึ้นตั้งใจ
มีได้ทำให้หนี้เสียส่วนหนึ่ง
อันเกิดจากการเลิกเรียน
กลางคันลดน้อยลง

ผู้เขียนเห็นว่าเงื่อนไขจะมีได้ช่วย
‘คัดกรองผู้กู้ยืม’ ได้ดีขึ้นตั้งใจ มีได้ทำให้
หนี้เสียส่วนหนึ่งอันเกิดจากการเลิกเรียนกลางคัน
ลดน้อยลง ไม่ทำให้นักศึกษาตั้งใจเรียนมากขึ้น
และสถาบันการศึกษาจะไม่มีมาตรฐานสูงขึ้น
จนทำให้คุณภาพการศึกษาอุดมศึกษาดีขึ้น
กล่าวคือจะเกิดผลในทางตรงกันข้าม

เมื่อนักศึกษาเกรดต่ำเผชิญหน้ากับการ
‘ต้องสู้’ เพื่อให้ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมสูงกว่า 2.00
เพื่อให้สามารถกู้ยืมได้ในปีการศึกษาหน้าคือ
กลางปี 2558 คาดเดาได้ว่ามหาวิทยาลัย
หลายแห่งจะช่วยนักศึกษาให้มีเกรดสูงขึ้น
‘อย่างจงใจ’ (‘เกรดเพื่อ’ เหมือนที่ได้ ‘เพื่อ’
มาแล้วของชั้นมัธยมปลายเมื่อครั้งมีการเอามาใช้
ประกอบคะแนนแข่งขันสอบเข้ามหาวิทยาลัย
และครั้งนี้ก็จะ ‘เพื่อ’ อีกเพราะผู้กู้ยืมใหม่จากชั้น
มัธยมปลายก็ต่อมีคะแนนเฉลี่ยสะสมเกิน 2.0
เช่นกัน) มหาวิทยาลัยไทยนั้นมีความอัครจริย
สามารถเสกเงินหายได้ เรื่องแค่นั้นเป็นเรื่อง
เล็กมาก

วิชาสารทั้งหลายจะถูกซัดขึ้นมาใช้ในภาค 2 ของปีการศึกษา 2557 หรือขณะนี้เพื่อไม่ให้สูญเสียนักศึกษาของตน และใช้กันอย่างยั่งยืนในปีต่อไป เพื่อช่วยนักศึกษา การกระทำเยี่ยงนี้จะเกิดขึ้นแน่นอนหากใช้เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (behavioral economics) ช่วยวิเคราะห์

กฎเกณฑ์ใหม่จะช่วยคัดกรองนักศึกษาได้อย่างไร เพราะพวกที่ได้ก๊อไปแล้วได้ถูก 'คัดกรอง' รอบแรกไปแล้ว ถ้าจะ 'คัดกรอง' แบบนี้อีกก็เปรียบเสมือนการ 'คัดออก' มากกว่า

เมื่อปล่อยเกรดก็จะเกิดบัณฑิต 'สุกๆ ดิบๆ' ที่เป็นผลพวงจากการช่วยนักศึกษา เขาก็จะงินงาจนสามารถผ่อนชำระได้อย่างไร คุณภาพสถานศึกษาและคุณภาพของการศึกษาของชาติก็จะไม่ดีขึ้น และหนี้เสียก็อาจหนักขึ้นด้วยซ้ำเพราะต้องถูกออกกลางคัน นี่คือการฉ้อของ Moral Hazard คือตั้งใจแต่ผลเป็นไปในทางตรงกันข้าม

ผลเสียของประกาศนี้ที่สำคัญก็คือ

(1) ไม่เป็นธรรมกับนักศึกษาที่ปกติก็ไม่ค่อยมีเงินจนต้องมากู้ยืมแล้ว เพราะประกาศมีผลทันทีกับนักศึกษาที่อยู่ในระบบการกู้ยืมแล้ว (เช่น ขณะนี้เรียนอยู่ ปี 1 และจะขอกู้ยืมอีกเมื่อเลื่อนขึ้นปี 2) ควรบอกเขาตั้งแต่ก่อนกู้ครั้งแรกจึงจะเหมาะสม

(2) นักศึกษาในสาขาเรียนยากกับสาขาเรียนง่ายก็ถูกกระทำอย่างไม่เท่าเทียมกัน นักศึกษาจึงมีทางโน้มเลือกเรียนสาขาสังคมที่เรียนง่ายกว่า และสิ้นประเทศอยู่แล้ว

(3) มหาวิทยาลัยที่มีมาตรฐานไม่ยอมช่วยนักศึกษาให้มีเกรดถึง 2.00 ด้วยวิชาสารในสายตาศึกษาจะเป็นมหาวิทยาลัยใจยักษ์ และเมื่อถูกแรงกดดันมากขึ้นก็มีทางโน้มสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิชาสารในที่สุดเพื่อรักษาจำนวนนักศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเช่นนี้ก็จะมีจำนวนมากขึ้นโดยปริยาย

กล่าวโดยสรุปก็คือความตั้งใจก็จะเป็นผลดั่งหวัง และจะทำให้หนี้เสียสูงขึ้น ประการสำคัญคือไม่เป็นธรรมกับนักศึกษาที่อยู่ในระบบกู้ยืมแล้วเพราะไม่ได้บอกเขาก่อน ถ้าหากยังต้องการเงิน 2.00 ก็ควรใช้กับผู้กู้ยืมรายใหม่เท่านั้นแต่ก็มีข้อเสียอีกหลายประการ

เกิดมาจนก็แย่อยู่แล้ว ยังจะถูกกระทำที่ไม่เป็นธรรมอีก อย่าซ้ำเติมเขาเลยครี๊บ นักเรียนเรียนดีแต่ยากจนนั้นมีน้อยมาก เขาได้เรียนมาถึงตรงนี้ก็เก่งมากแล้ว ปล่อยให้ลูกหลานเขาได้มีโอกาสลืมตาอ้าปากบ้างเถอะ